

bijlage

Bijlage 2: Beleidsreactie Gateway review DSO

Bijlagennummer	1
Datum	31 maart 2020
Ons kenmerk	BZKNr-xxxx

Beleidsreactie op Gateway review DSO 'Samen sprinten naar de start'

Als onderdeel van deze overzichtsbrief informeer ik u over de Gateway review naar de implementatie van het DSO en mijn reactie daarop. Deze Gateway review is de derde stap in de gefaseerde externe toetsing van het DSO op basis van de aanpak zoals op 18 oktober 2019 aan uw commissie voorgesteld.

Voortgang evaluatie en beoordeling DSO

De eerste fase van de toetsing van het DSO bestond uit het opleveren van het statusrapport met betrekking tot de gereedheid voor aansluiten, vullen en oefenen van het DSO-LV. Het statusrapport vormde een eerste stap in beantwoording van de vraag of het DSO per eind 2019 voldoende stabiel is om in 2020 te kunnen aansluiten en oefenen. Als tweede fase van dit traject heeft de onafhankelijke Audit Dienst Rijk (ADR) op basis van het statusrapport een rapport van bevindingen opgesteld waarvoor de ADR heeft gekeken naar de onderliggende bewijsvoering bij het statusrapport. Dit ADR-rapport heeft u op 12 december 2019 ontvangen.

Gateway review

De derde stap in de evaluatie en beoordeling van het DSO bestaat uit een Gateway review waarin nader is ingegaan op de implementatie van het DSO: de fase van aansluiten, oefenen en vullen van het DSO-LV. De Gateway review heeft plaatsgevonden in februari 2020. Het rapport is als bijlage 3 bij deze beleidsreactie toegevoegd. In bijlage 2a bij deze beleidsreactie zijn de reeds genomen en de te nemen maatregelen als opvolging van de aanbevelingen uit de Gateway beschreven.

De Gateway Review geeft mij en de bestuurlijke partners een indringend en urgent beeld, maar geeft ook een constructief en realistisch advies. Het geeft een stevig signaal af dat er dringend een aantal aanvullende maatregelen nodig zijn om knelpunten weg te nemen en de implementatie te versnellen. Deze aanvullende maatregelen zijn essentieel en de adviezen zijn gericht aan alle partijen die met de implementatie van de Omgevingswet te maken hebben: bevoegd gezagen, koepels, het interbestuurlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet, mijn ministerie en de andere rijkspartijen. Zonder deze

aanvullende maatregelen lijkt een succesvolle implementatie van het DSO en daarmee van de Omgevingswet niet mogelijk binnen de tijd die daarvoor nog beschikbaar is. Dat geeft de kleurcodering (oranje/rood) van het advies ook aan. De Gateway concludeert echter ook dat als alle partijen deze maatregelen nu treffen en iedereen er gezamenlijk zijn schouders onder zet, een succesvolle implementatie mogelijk is.

Een aantal aanbevelingen ondersteunen maatregelen die al eerder in gang zijn gezet door de koepels en het interbestuurlijke programma Aan de Slag. Op een aantal terreinen is echter nu verdere intensivering nodig. De Gateway review doet hiervoor een aantal waardevolle aanbevelingen, die een handelingsperspectief bieden voor mijzelf en de bestuurlijke partners.

Een cruciale aanbeveling is om elkaar vast te blijven houden, ook als het spannend wordt. De Gateway review constateert dat de eensgezindheid en samenwerking tussen de bevoegd gezagen in dit traject, zowel via de koepels en het Rijk als in de samenwerking in de regio, bijzonder is. De Gateway constateert echter ook dat het risico bestaat dat er barstjes komen in deze unieke samenwerking, nu het er om begint te spannen, en doet de oproep om elkaar ook in de laatste fase van de implementatie te blijven vasthouden. Alleen dan is een succesvolle implementatie mogelijk.

Op basis van deze constatering hebben mijn bestuurlijke partners en ik onze gezamenlijke inzet op de implementatie van de Omgevingswet dan ook naar elkaar herbevestigd. Als gemeenten, provincies, waterschappen en Rijksoverheid zijn we al heel ver gekomen met elkaar in het voorbereiden op de komst van de Omgevingswet. Nu is het zaak om ook de verdere implementatie samen ter hand te nemen. Dat geldt ook voor de opvolging van de aanbevelingen van deze Gateway Review. In deze brief zet ik graag uiteen wat hierin onze gezamenlijke lijn is.

De oproep tot urgentie die uitgaat van de conclusies van de Gateway review herkennen en onderschrijven wij. De Gateway review signaleert dat er sprake is van een groot draagvlak onder de bevoegd gezagen en rijkspartijen voor het invoeren van het DSO als noodzakelijke voorwaarde voor het welslagen van de implementatie van de Omgevingswet. Wij beseffen dat er de komende periode nog meer aandacht en inspanning uit moet gaan naar de implementatie van het DSO en dat dit om focus en een praktische aanpak vraagt. Daar hebben we inmiddels stevig actie op gezet. In de bijlage 2a bij deze beleidsreactie is dat nog verder geconcretiseerd.

Als startpunt heb ik samen met de bestuurlijke partners een aantal voorwaarden geïdentificeerd die moeten worden gerealiseerd om goed te kunnen starten met de Omgevingswet op het moment van inwerkingtreding. Deze voorwaarden zijn gerelateerd aan de minimumeisen voor inwerkingtreding die in de monitorbrief d.d. juni 2019 zijn opgenomen (kamerstuk 33 118 nr. 119). Onderstaande

voorwaarden en minimale eisen worden in samenhang met elkaar verder geoperationaliseerd (zie verder voortgangsbrief paragraaf 4):

- De **ketens van het DSO** zijn op orde en werken als geheel: onder te verdelen in DSO-LV als centrale voorziening, de aansluitingen van overheden hierop en ingeregeld beheer.
- De **regelgeving** is stabiel en er is voldoende gelegenheid geweest voor bevoegd gezagen om hier kennis van op te doen en deze in werkprocessen in te regelen.
- Er is voldoende **content** in het DSO, zowel vanuit het rijk als decentraal.

Implementatieaanpak

De aanbevelingen van de Gateway review zijn mede richtinggevend voor de implementatieaanpak dit jaar, die ik samen met de bestuurlijke partners langs ondergenoemde zes lijnen aanpak. De aanbevelingen van de Gateway zijn in deze implementatieaanpak verwerkt. In de bijlage bij deze beleidsreactie heb ik de maatregelen naar aanleiding van de acht aanbevelingen uit de Gateway review opgesomd. Per aanbeveling heb ik aangegeven wat de huidige implementatieaanpak is en welke aanvullende maatregelen ik samen met de bestuurlijke partners neem om die te versterken. De hoofdlijnen van de implementatie aanpak zijn:

- 1) **Werkend DSO-LV:** dit jaar wordt de noodzakelijke functionaliteit van het basisniveau afgebouwd, waaronder het muteren van omgevingswetdocumenten. Daarnaast is dit het implementatiejaar waarvan dat in het teken staat van aansluiten op het DSO en het DSO te vullen en ermee te oefenen, zowel met separate onderdelen als de keten als geheel. Dit vraagt om expertise en capaciteit om (ketenbrede) technische fouten op te lossen en content in te laden. Tot slot wordt in 2020 een start gemaakt met enkele onderdelen zoals geformuleerd in de interbestuurlijke agenda uitbouw, waaronder de kennisgeving afwijkvergunning en de TPOD voor het kerninstrument programma.

Uit de Gateway komt daarnaast ook een grote behoefte naar voren aan meer en vooral concretere informatievoorziening voor het werkveld over wat wanneer met het DSO kan en beschikbaar is, zowel in de landelijke voorziening als het aanbod en beschikbaarheid van lokale software. Deze helderheid is gewenst voor zowel de techniek als voor de content die beschikbaar moet komen in het DSO. Onderdeel hiervan is ook het verschaffen van meer duidelijkheid over het dienstverleningsniveau van het DSO bij inwerkingtreding en de overeenkomsten en verschillen met de huidige drie digitale voorzieningen OLO, AIM en Ruimtelijkeplannen.nl.

- 2) **Werkende ketens, ook decentraal:** het DSO wordt inhoudelijk gevuld door de vergunning-, regelbeheer- en plansystemen (in opdracht) van gemeenten, provincies en waterschappen en het Rijk. De

softwareleveranciers van deze systemen vormen een cruciale schakel in de implementatie. De samenwerking met softwareleveranciers ga ik verder intensiveren en de voortgang van de implementatie per bevoegd gezag op maandbasis monitoren. Beide acties zijn inmiddels opgepakt, zie verder ook maatregelen aanbeveling 1+2 uit bijlage 2A.

3) **Aansluiten:**

Er is bij alle bevoegd gezagen urgentie om aan te sluiten op het DSO. Zo hebben inmiddels 79% van de bevoegd gezagen hun aansluiting van vergunningensystemen op het DSO ingepland (zie ook bijlage 4). Dit is de eerste stap in het aansluiten, gevolgd door het daadwerkelijk aansluiten, testen en gereed melden. De implementatiemonitor over aansluiten laat wel zien een spreiding door het jaar heen zien: een deel van de bevoegd gezagen zal in het vierde kwartaal van 2020 nog bezig zijn met verwerving van lokale software om aan te sluiten op DSO-LV.

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Gateway heb ik de eerdere aansluitaanpak inmiddels verder opgeschaald, onder meer door de aansluitvoortgang wekelijks te monitoren, door aanvullende aansluitinformatie en best practices te delen en duidelijkheid te verschaffen over wat wanneer klaar is in het DSO aan landelijke en lokale kant door een roadmap DSO voor 2020. Het streven is dit kwartaal alle aansluitingen van bevoegd gezagen op de vergunningensystemen ingepland te hebben. Met leveranciers wordt actief de samenwerking gezocht om te na te gaan hoe zij hun klanten bij de bevoegd gezagen het beste tijdig kunnen laten aansluiten op DSO-LV.

4) **Oefenen:** de nader geconcretiseerde oefenstrategie en -aanpak wordt op korte termijn vastgesteld en gaat duidelijk(er) maken hoe bevoegd gezagen kunnen oefenen met het DSO en het Omgevingswetstelsel en zo zelf het DSO kunnen ervaren. De oefenstrategie maakt helder welke mogelijkheden voor oefenen ter beschikking staan en hoe overheden daarin worden gefaciliteerd. De oefencasussen, waarmee het vergunningverleningsproces kan worden geoefend, komen in april beschikbaar. Een voorbeeld hiervan is de oefenversie van de bruidsschat die in april beschikbaar komt.

5) **Vullen:** ook de huidige vulstrategie (het laden van definitieve content in het DSO) zal ik verder gaan concretiseren, zodat voor eenieder duidelijk wordt welke minimaal noodzakelijke content (bijv. rijksregelgeving, bestemmingsplannen, indieningsvereisten, vragenbomen en bruidsschat) in welke vorm per wanneer in het DSO beschikbaar komt. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen content die vanaf het moment van inwerkingtreding beschikbaar is en de content die de jaren daarna beschikbaar komt in verband met de overgangstermijnen voor waterschapverordeningen en omgevingsplannen. Ik zal daarbij monitoren

dat de voor inwerkingtreding noodzakelijke content¹ beschikbaar komt en zal de regie hierop versterken.

- 6) **Migratievoorziening:** als sluitstuk van de implementatieaanpak tref ik voorbereidende maatregelen voor die gevallen waar het een overheidsorganisatie ondanks alle inspanningen niet lukt om tijdig aan te sluiten. Voor die situaties help ik deze organisaties met het inrichten van de noodzakelijke technische of organisatorische workarounds.

Vervolgproces

Ik realiseer me dat de aanbevelingen in het rapport niet uitsluitend gericht zijn op mij als stelselverantwoordelijke minister voor de Omgevingswet. Ze zijn ook gericht op het interbestuurlijke programma, de beheerorganisatie, de koepels en de individuele overheden. We zullen de maatregelen dus samen moeten nemen om een tijdige implementatie te laten slagen. De Gateway review heeft voor mij en de bestuurlijke partners de urgentie benadrukt om een aantal vraagstukken rondom implementatie van het DSO voortvarend bij de kop te pakken en heeft waardevolle inzichten gegeven. Ik zal de follow-up van de maatregelen nauwgezet volgen en zal de Kamer hierover in de voortgangsbrief van juni informeren. Als extra borging hiervan zal ik tot slot rond het zomerreces een hernieuwde Gateway review laten doen naar de opvolging van de aanbevelingen.

---

¹ Zie verder bijlage 2A aanbeveling 3

BIJLAGE 2a Opmvolging aanbevelingen Gateway Review (1)

In deze bijlage wordt ingegaan op de aanbevelingen en bijbehorende bevindingen uit de Gateway review. Voor veel van de al bestaande en aanvullende maatregelen geldt dat de uitvoering hiervan meerdere partijen betreft: het implementatieprogramma Aan de Slag, de beheerorganisatie, het Rijk als verantwoordelijke voor rijkscontent, de veranderopgaven van de koepels en Rijk en individuele bevoegd gezagen. Vanuit mijn eindverantwoordelijkheid zal ik de regie voeren op het geheel aan maatregelen en per maatregel met de betrokkenen afspraken maken over de invulling.

(2) Aansluiten op het DSO (aanbeveling 1 en 2)

De eerste twee aanbevelingen luiden: *Ga, ondanks de onzekerheden die er zijn, als bevoegd gezag zo snel als mogelijk over tot het contracteren van de benodigde leveranciers (1). En: Ondersteun de bevoegde gezagen meer en beter bij het aansluiten, zowel vanuit het programma ADS als vanuit de koepels.*

De leveranciers van de lokale plan-, zaak-, en regelsystemen zijn essentiële partners van de overheid bij het implementeren en uitvoeren van de Omgevingswet. De huidige ICT-systemen van gemeenten, provincies, waterschappen, omgevingsdiensten en rijkspartijen moeten geschikt gemaakt worden om te werken met de Omgevingswet-standaarden en/ of nieuwe ICT-systemen moeten worden verworven.

Bevoegd gezagen maken daarin een eigen afweging en bepalen zelf hun inkoopstrategie binnen de kaders van Europese aanbestedingsregels. Aansluiten op het DSO betekent het tot stand brengen van de technische koppeling tussen de lokale ICT-systemen en de landelijke voorziening van het DSO (DSO-LV). Deze koppeling maakt mogelijk dat gegevens tussen de lokale systemen en de landelijke voorziening (DSO-LV) verzonden en ontvangen kunnen worden. Deze gegevensuitwisseling heeft betrekking op drie ketens: vergunningen, omgevingswetdocumenten (juridische regels/publicatieketen) en vragenbomen (toepasbare regels).

Ik onderschrijf de urgentie ten aanzien van de verwerving en aanpassing van lokale ICT-systemen om de koppeling met de landelijke voorziening tot stand te brengen. De eerste overheden hebben hun aansluiting met het DSO-LV inmiddels gerealiseerd en steeds meer overheden hebben hun aansluiting inmiddels ingepland. Tegelijkertijd ben ik mij er ook van bewust dat de vertraging die tijdens het programma is ontstaan in de ontwikkeling van de standaarden voor omgevingswetdocumenten en de onduidelijkheid en onzekerheid die dat met zich meebrengt een remmende factor is in de ontwikkeling en aanpassing van de lokale ICT-systemen en daarmee de implementatieopgave.

De beschikbaarheid van capaciteit in de markt voor de ondersteuning bij de implementatie staat onder druk. Mede daardoor is sprake van tempoverschillen tussen de drie ketens. Ik realiseer me dat we meer moeten doen dan nu al

gebeurt op het gebied van aansluitondersteuning. Ook realiseer ik mij dat een gedifferentieerde aanpak per keten en per type bevoegd gezag nodig is, onder meer vanwege de specifieke kenmerken per keten en de verschillende overgangsrechtelijke situaties per type bevoegd gezag. Het vraagt ook om meer heldere communicatie over het aansluitproces naar alle bevoegd gezagen, zodat iedereen weet welke stappen per keten gezet moeten worden. Naast de lopende operationele en tactische contacten met leveranciers, zal ik samen met de bestuurlijke partners ook op strategisch niveau het gesprek aangaan met leveranciers ten aanzien van het productontwikkeling en implementatiecapaciteit.

Het inplannen van aansluitingen voor de vergunningketen is sinds begin 2020 volop op stoom gekomen. Inmiddels hebben 79% van alle bevoegd gezagen een tijdslot gepland om aan te sluiten in 2020. Voor de toepasbare regels t.b.v. vragenbomen kan ook aangesloten worden. Ik zie daarbij hoe het mogelijk gemaakt kan worden om toch al met vragenbomen te oefenen voordat plansoftware voor omgevingswetdocumenten lokaal operationeel kunnen zijn. Voor de publicatieketen worden de komende twee kwartalen de resterende onderdelen van de (STOP) standaard en landelijke voorziening opgeleverd, waardoor plansoftware naar verwachting in de loop van dit jaar gefaseerd beschikbaar zal komen. De roadmap DSO 2020 gaat op dit vlak de duidelijkheid geven waar het werkveld en leveranciers zich op kunnen gaan richten.

<i>Huidige aanpak</i>	<i>Aanvullende maatregelen</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Interbestuurlijke aansluitstrategie - Aansluitaanpak /-strategie van veranderopgaven/ koepels. - Alle bevoegd gezagen hebben oproep gekregen om zich aan te melden voor tijdslot om aansluiting te realiseren. - Aansluitdocumentatie voor bevoegd gezagen en leveranciers online beschikbaar - Maandelijks implementatiedag voor informatievoorziening en kennisdeling. - Elke regio heeft een regionale implementatie ondersteuner (RIO) die bevoegd gezagen met raad en daad bij staat. - Bevoegd gezagen en de koepels hebben verschillende hulpmiddelen ontwikkeld voor de verwerving van software (best practices, handreikingen, 	<ul style="list-style-type: none"> - Meer heldere communicatie en documentatie over aansluiten en implementatie van lokale software. - Best practices aansluiten en verwerven software actiever delen en uitdragen. - Nabellen bevoegd gezagen die zich niet aangemeld hebben voor aansluitplanning. - Uitbreiden landelijk expertiseteam voor Aansluiten. - Monitoren van de voortgang van aansluitingen, per bevoegd gezag en per keten, op weekbasis. - Rapporteren over voortgang aansluiten naar de Kamer op maandbasis. - Publieksversie van de Roadmap DSO 2020 publiceren. - Mogelijk maken te oefenen met vragenbomen als de juridische regels als kapstok nog niet beschikbaar zijn.

voorbeeld documentatie, masterclasses). - Maandelijkse leveranciersoverleggen voor afstemming met softwareleveranciers.	- Overzicht bieden van de DSO-gereedheid van lokale softwarepakketten. - Intensiveren interbestuurlijke aanpak leveranciersmanagement op strategisch en tactisch niveau.
--	---

(3) Vullen van het DSO (aanbeveling 3)

De derde aanbeveling luidt: *Geef meer aandacht per type bevoegd gezag aan 'vullen' als zelfstandige, belangrijke activiteit. Bundel, verbeter de informatievoorziening en monitor de voortgang.*

Het aansluiten van de lokale ICT-systemen van gemeenten, provincies, waterschappen en Rijksoverheid op de landelijke voorziening van het DSO is randvoorwaardelijk om het digitale stelsel te kunnen vullen met content. Pas met deze content krijgt het DSO zijn waarde in de praktijk. Die content bestaat onder meer uit de omgevingsvisies, omgevingsplannen, waterschapsverordeningen, omgevingsverordeningen, projectbesluiten, annotaties, vragenbomen, formulieren, kaartinformatie en stamgegevens (bijv. behandeldiensten en waardelijsten) en is dus essentieel om de beleids- en uitvoeringsprocessen van de Omgevingswet met het DSO te ondersteunen.

Met het dichterbij komen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet moet het vullen van het DSO concreet en inzichtelijk gemaakt worden: wanneer komt welke content beschikbaar, met welke diepgang en voor welk doel. Het Rijk verzorgt het belangrijkste deel van de eerste vulling van het DSO met juridische regels door middel van de Omgevingsregeling, aanvullingsregelingen, Invoeringsregeling, Nationale Omgevingsvisie, de bruidsschat en bestemmingsplannen ed. Daarboven komen bijbehorende vragenbomen en digitale formulieren voor vergunningschecks en vergunningsaanvragen. Om dit beter inzichtelijk en stuurbaar te maken, concretiseer ik nu in samenspraak met bestuurlijke partners de bestaande vulstrategie en aanpak en verstevig ik de regie op het vulproces.

<i>Huidige aanpak</i>	<i>Aanvullende maatregelen</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Decentrale aanpak van vullen van het DSO. - Digitalisering Omgevingsregeling, Bruidsschat en Nationale Omgevingsvisie voor DSO-LV. - Digitalisering (delen van) AmvB's voor DSO-LV. - Ontwikkeling van vragenbomen voor rijksregels en bruidsschat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Meer heldere communicatie over vullen van het DSO en over behaalde mijlpalen daarbij. - Geconcretiseerde strategie en aanpak voor vullen van het DSO-LV en verstevigde regie hierop. - Monitoren en transparant maken van de voortgang van het vullen van DSO-LV door de bevoegd gezagen.

<ul style="list-style-type: none"> - Ontsluiting bestemmingsplannen e.d. in het DSO-LV via overbruggingsfunctie. - Vullen van DSO-LV met stamgegevens (bijv. behandeldiensten en waardelijsten). 	<ul style="list-style-type: none"> - Roadmap publiceren met planning van vulling van de content die het Rijk in het DSO-LV gaat plaatsen. - Technisch ondersteunen van het vulproces en de documentatie daarover. - Meer duidelijkheid verschaffen hoe lopende bestemmingsplan procedures kunnen worden afgemaakt en hoe deze landen in het DSO.
--	---

(4) Oefenen met het DSO (aanbeveling 4)

En de vierde aanbeveling luidt: *Werk een oefenstrategie uit per keten en per bevoegd gezag (rijk, gemeenten, provincies en waterschappen, omgevingsdiensten), wacht niet met oefenen totdat de werkelijke content is ingebracht en stel teams samen voor ketentesten.*

Door te oefenen kunnen bevoegd gezagen aan de hand van (fictieve) cases omgevingswetprocessen inregelen, beproeven en bijstellen, zodat alle partijen zich adequaat kunnen voorbereiden en dat de overgang van het huidige naar het nieuwe omgevingsrechtstelsel beheerst en gecontroleerd verloopt. Oefenen omvat onder andere het inregelen, beproeven en bijstellen van het DSO. Dit vond in 2018 en 2019 al plaats door middel van meer dan 100 praktijkproeven. Door het implementatieprogramma wordt het oefenen nu verder gefaciliteerd door middel van oefencases. Deze worden geprioriteerd en ontwikkeld op basis van de set minimale eisen (brief d.d. 27 juni 2019, Kamerstuk 33 118 nr. 119). Overheden kunnen zelf met deze oefencases aan de slag, maar kunnen hier ook extra hulp en ondersteuning bij krijgen. Het aanbod zal de komende tijd worden uitgebreid en extra onder de aandacht gebracht worden om het gebruik van de oefencases te stimuleren en aan te jagen. De regionale implementatieondersteuners spelen hier een belangrijke rol in. Daarnaast zal er een koplopers groep worden samengesteld met een goede spreiding in regio's en per type bevoegd gezag om resultaten en goede voorbeelden actief te delen en uit te dragen en om een podium te bieden aan goede voorbeelden en oefenervaringen.

De Gateway review constateert terecht dat er verschillende beelden bestaan over wat het oefenen met DSO precies is. Een gedeelde definitie van oefenen en oefencontent is nu van belang, waar nodig verbijzonderd en geoperationaliseerd per (DSO-)keten en per type bevoegd gezag. Daarom wordt nu samen met de bestuurlijke partners een gezamenlijke definitie en oefenstrategie uitgewerkt.

<i>Huidige aanpak</i>	<i>Aanvullende maatregelen</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Praktijkproeven met onderdelen van het DSO 	<ul style="list-style-type: none"> - Interbestuurlijke oefenstrategie met nadere uitwerking van

<ul style="list-style-type: none"> - Beschikbaar stellen eenvoudige oefencases. - Vrij beschikbare omgevingen en oefenfaciliteiten (oefenomgeving toepasbare regels, demo-omgeving Omgevingsloket, Previewportaal omgevingswetbesluiten) - Oefenbestanden toepasbare regels. - Voorbeeldbestanden juridische regels - Regionale implementatie ondersteuning.	<p>specifieke aanpak per keten en per type bevoegd gezag.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitbreiden oefencases in aantal en complexiteit samen met bevoegd gezagen en koepels. - Intensiever communiceren over oefenaanbod en pro-actieve benadering van bevoegd gezagen. - Ketentesten onderdeel maken van reguliere voortbrengingsproces. - Mogelijk maken om met toepasbare regels te oefenen voordat juridische regels beschikbaar zijn. - Oefenversies van vragenbomen voor algemene indieningsvereisten en bruidsschat zo spoedig beschikbaar stellen en daarna gefaseerd verder verrijken.
---	--

(5) Criteria voor inwerkingtreding (aanbeveling 5)

De vijfde aanbeveling luidt: *Bepaal snel duidelijke criteria op basis waarvan een verantwoorde besluitvorming over de datum van inwerkingtreding kan plaatsvinden en zorg voor focus tijdens de implementatiefase.*

In de brief waartoe deze bijlage behoort, ben ik ingegaan op het proces richting het besluit over inwerkingtreding. Ik werk in dat verband momenteel samen met de bestuurlijke partners uit, hoe de criteria voor inwerkingtreding geoperationaliseerd gaan worden. Dit proces was reeds lopende ten tijde van de Gateway review. De Gateway Review onderstreept het belang van spoedige duidelijkheid over de criteria, zodat de energie van de implementatie zich dan kan gaan richten op het behalen hiervan.

(6) Communicatie over doel, dienstverlening en implementatie proces

(Aanbeveling 6)

De zesde aanbeveling luidt: *Communiqueer over doel en dienstverleningsniveau en maak een duidelijk overzicht van het implementatieproces. Plaats de technische en praktische acties in de context van de totale veranderopgave.*

De review doet een herkenbare constatering dat er uiteenlopende verwachtingen en beelden zijn over het resultaat, specifiek het dienstverleningsniveau van het DSO, bij inwerkingtreding. Hoewel het basisniveau bestuurlijk is vastgesteld na het BIT advies uit 2017 en deze reeds geruime tijd de basis is waar het DSO op wordt ontwikkeld, leven er in het land uiteenlopende beelden wat de precieze invulling is. Er hebben afgelopen periode reeds (fit-gap) analyses plaatsgevonden waarin de functionaliteiten van bestaande voorzieningen (OLO, ruimtelijkeplannen.nl en AIM) en de functionaliteiten van het DSO naast elkaar gezet zijn. Deze analyses hebben duidelijk gemaakt wat het DSO levert ten opzichte van de bestaande voorzieningen.

Ik constateer ook dat beelden uit de begintijd van het programma hiervan af kunnen wijken. Ik onderschrijf daarom de aanbeveling meer helderheid te creëren over het daadwerkelijke dienstverleningsniveau en zal dit ook relateren aan het dienstverleningsniveau dat overheden nu gewend zijn in de huidige voorzieningen (OLO, AIM, RP.nl). Dit zal ook meer duidelijkheid geven hoe het huidige dienstverleningsniveau in concrete vorm wordt gehandhaafd.

Daarnaast is het, in aanvulling op aanbeveling 2, nu van belang dat er voor de rest van 2020 een heldere en concrete roadmap is over de afbouw van het DSO, die voor eenieder duidelijk maakt wat wanneer is te verwachten. Deze roadmap komt op korte termijn beschikbaar en hiervan zal een publieksversie worden gemaakt. Tot slot is meer helderheid nodig over de (tussenliggende) mijlpalen in het implementatieproces. Hier zet ik aanvullende communicatiemiddelen op in.

<i>Huidige aanpak</i>	<i>Aanvullende maatregelen</i>
<ul style="list-style-type: none"> - DSO factsheet - Bijlage bij kamerbrief over basisniveau per 2021 - Eigen roadmap van veranderopgaven - Implementatienieuwsbrief - Implementatiedagen - Inzet social media kanalen - Online magazine Kwartslag - Aandeslagmetdeomgevingswet.nl en websites van de koepels	<ul style="list-style-type: none"> - Intensiveren communicatie over doel, dienstverleningsniveau en implementatieproces, actiever uitdragen via alle communicatiekanalen van het programma en via de koepels inclusief de regionale implementatieondersteuners. - Overzichtelijk in beeld wat de mijlpalen zijn van implementatieproces - In beeld brengen wat dienstverleningsniveau is op moment van inwerkingtreding en

	<p>hoe dit relateert aan de huidige voorzieningen OLO, AIM en RP.nl</p> <ul style="list-style-type: none"> - Publieksversie van de roadmap DSO 2020 publiceren.
--	--

(7) Opereren als één overheid (aanbeveling 7)

De zevende aanbeveling luidt: *Blijf opereren als één overheid en help elkaar.*

Een implementatieproces van de Omgevingswet en het DSO is naar zijn aard veelomvattend en hier hoort ook bij dat er onvoorziene zaken gebeuren. Tegelijkertijd constateert ik dat we heel ver zijn gekomen en we gezamenlijk al vele uitdagingen hebben overwonnen en elkaar daarbij hebben weten vast te houden. De Omgevingswet vraagt om blijvende interbestuurlijke samenwerking. Niet alleen op bestuurlijk en programmaniveau, maar vooral ook in de uitvoerende processen tussen bevoegd gezagen en bij het vullen van het DSO.

De review wijst er zeer terecht op dat creativiteit, samen de schouders eronder zetten en als team blijven werken essentieel is voor het succes. Ik ben blij met de constatering van het reviewteam dat er nog steeds veel energie is om de volgende stappen te zetten. De eerdere bestuurlijke afspraken blijven daarbij het kader dat ons samen bindt.

Op het uitvoerend niveau is er reeds een ruim instrumentarium voorhanden om het opereren als één overheid te ondersteunen, zoals handreikingen voor o.a. vergunningsverlening en kerninstrumenten, webcolleges en de regionale implementatieondersteuners (RIO's). Op het vlak van het DSO-LV is er de samenwerkingsfunctionaliteit, die het samenwerken aan vergunningen, meldingen en plannen faciliteert. De basisversie is hiervan reeds beschikbaar voor oefenen. In het kader van de agenda uitbouw zie ik de verdere doorontwikkeling ervan. Tot slot is voor een goede dienstverlening met het DSO het van belang dat de content, waar dit noodzakelijk is, op elkaar wordt afgestemd. Bijvoorbeeld annotaties op omgevingswetdocumenten en vragenbomen. Hier lopen reeds de nodige initiatieven op, die worden voortgezet en geïntensiveerd in het kader van de vulstrategie (zie ook maatregelen bij aanbeveling 4).

<i>Huidige aanpak</i>	<i>Aanvullende maatregelen</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Afspraken met elkaar maken in bestuursakkoorden. - Frequente interbestuurlijke afstemming en samenwerking op alle niveaus (operationeel, tactisch, strategisch) in Programmaraad, Opdracht gevend Beraad en Bestuurlijk overleg. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nadere informatie over proces van informatievoorziening en besluitvorming richting inwerkingtreding wordt verwoord in de bijbehorende overzichtsbrief. - Aanpak om tot afgestemde vragenbomen te komen. - Interbestuurlijke annotatiestrategie - Doorontwikkeling samenwerkingsfunctionaliteit

<ul style="list-style-type: none"> - Regionale implementatie ondersteuners (RIO) die bevoegd gezagen met raad en daad bijstaan. - Basisversie samenwerkingsfunctionaliteit DSO 	
--	--

(8) Portfoliomanagement (aanbeveling 8)

De achtste aanbeveling luidt: *Zorg bij het beheer voor een goede afstemming van het portfoliomanagement over de hele keten en maak heldere afspraken over de beschikbare capaciteit en financiële middelen.*

Het duurzaam inrichten van het beheer van het DSO is een belangrijk anker voor een geslaagde implementatie. Ik ben verheugd te constateren dat het reviewteam hier aandacht voor vraagt. In mijn opdracht is reeds eind 2018 gestart met het inrichten van de beheerorganisatie en het inrichtings- en transitieproces is inmiddels ver gevorderd. Ik ga er dan ook van uit dat we in 2020 beschikken over een ingerichte beheerorganisatie, die in staat is het beheer van het DSO op zich te nemen en de belangrijke vervolgstap naar doorontwikkeling en uitbouw te gaan nemen. Het reviewteam wijst erop dat de overgang van programma- naar beheersituatie een wijziging in verantwoordelijkheden voor alle betrokken partners met zich meebrengt. Ik heb reeds de nodige maatregelen getroffen om de continuïteit van het voortbrengings- en beheerproces te waarborgen en een geleidelijke transitie van programma naar beheer te bereiken gedurende 2020.

Het reviewteam wijst daarbij terecht op het portfoliomanagement² als cruciaal proces om beschikbare middelen op een doelmatige manier te verdelen, die recht doet aan de behoeften van de bestuurlijke partijen en gebruikers van het DSO en tegelijkertijd rekenschap geeft van een beheerste wijze van realisatie. Het uitwerken van het portfolio proces wordt nu versneld opgepakt door de Strategisch Beheerorganisatie DSO in afstemming met de bestuurlijke partners. De eerste stappen voor het inrichten van portfoliomanagement zijn reeds gezet, waarmee beoogd wordt inzicht te geven in het integrale portfolio, zowel vanuit oogpunt van beheer, doorontwikkeling als uitbouw. Daarnaast wordt, mede op basis van deze omvang, life cycle management vormgegeven. Ik verwacht dat dit proces, in samenhang met de gehele beheerorganisatie, eind 2020 ingericht is.

<i>Huidige aanpak</i>	<i>Aanvullende maatregelen</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Gefaseerde inrichting en opschaling strategisch en tactisch beheerorganisatie 	Inrichting en beschrijving portfolioproses

² Met de term portfoliomanagement wordt bedoeld op proces waarmee prioritering plaatsvindt tussen behoeften/wensen versus beschikbare middelen en realisatiecapaciteit. Dit is een gangbaar sturingsmechanisme voor 1-gerelateerde ontwikkeling en beheer.

Datum
31 maart 2020

<ul style="list-style-type: none"> - Transitieaanpak van DSO programma naar beheerorganisatie - Volwassenheidstoets voorzien per eind 2020	
---	--